

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

Rendészettudományi Kar

Rendészettudományi Doktori Iskola

Schmidt Laura:

**A magyar igazságszolgáltatásban használt resztoratív módszerek alkalmazásának
kérdései a nemzetközi gyakorlat tükrében**

Doktori (PhD) értekezés szerzői ismertetője

Témavezető:

Prof. Dr. Barabás Andrea Tünde (CSc.)

Budapest, 2026

TARTALOMJEGYZÉK

1. A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA.....	3
2. KUTATÁSI HIPOTÉZISEK.....	6
3. KUTATÁSI CÉLOK.....	7
4. KUTATÁSI MÓDSZEREK.....	8
4.1. A kutatási design és a vizsgálati módszerek indoklása	8
4.2. A kérdőív felépítése és mérési dimenziói	10
4.3. Az adatfeldolgozás és elemzés módszertana	11
4.4. A kvalitatív interjúk módszertani sajátosságai	13
5. AZ ELVÉGZETT VIZSGÁLAT TÖMÖR LEÍRÁSA FEJEZETENKÉNT.....	16
6. ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK.....	18
7. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK	21
7.1. Az eljárási igazság relációs kiterjesztése	22
7.2. A reintegratív szegény feltételes, közvetlen közösségi részvétel nélküli működése.....	23
7.3. A formális és informális jóvátételi dimenziók kettősségének feltárása	23
7.4. Összegző megállapítás.....	24
8. AJÁNLÁSOK	25
8.1. A mediáció alkalmazási körének tudatos bővítése.....	25
8.2. Az előkészítési szakasz megerősítése	25
8.3. A mediáció társadalmi ismertségének növelése	26
8.4. A mediátorok szakmai támogatásának és kapacitásának erősítése	26
8.5. Az intézményi együttműködés fejlesztése.....	27
8.6. A mediáció minőségi kritériumainak hangsúlyozása.....	27
8.7. A mediáció hosszabb távú hatásainak tudatosítása	28
9. A KUTATÁSI EREDMÉNYEK GYAKORLATI FELHASZNÁLHATÓSÁGA	29
10. A TÉZISFÜZETBEN HIVATKOZOTT IRODALOM	31
11. A DOKTORI ÉRTEKEZÉS BENYÚJTÓJÁNAK A TÉMAKÖRBŐL KÉSZÜLT PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉKE.....	33
12. SZAKMAI-TUDOMÁNYOS ÉLETRAJZ.....	35

1. A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

A bűncselekmények és a társadalmi konfliktusok az emberi együttélés szükségszerű velejárói, amelyek kezelésére az egyéneknek és a társadalom egészének egyaránt reagálnia kell. Nem közömbös azonban, hogy ezekre a konfliktusokra milyen eszközökkel és milyen szemléletben kerül sor, különösen akkor, ha a jogrendszer által biztosított megoldási lehetőségekről van szó.

A büntetőeljárás keretében alkalmazott resztoratív módszerek, elsősorban a közvetítői eljárás gyakorlati relevanciáját jól mutatják az elérhető statisztikai adatok. A 2023. évi adatok szerint országos szinten 3839 büntetőügyi közvetítői eljárás zárult le felnőttkorú elkövetők esetében. Ezek túlnyomó része vagyon elleni bűncselekményekhez (a befejezett ügyek 44%-a), valamint közlekedési bűncselekményekhez (az ügyek 36%-a) kapcsolódott (OSAP, 2024). A lezárt ügyek közel 75%-ában a felek között létrejött megállapodás teljesült már a közvetítői eljárás szakaszában. Ezen adatok arra utalnak, hogy a közvetítői eljárás a büntető igazságszolgáltatás rendszerében ténylegesen alkalmazott, és magas megállapodás-teljesülési arányt mutató jogintézmény. A téma aktualitását éppen ez a kettősség adja: miközben a közvetítői eljárás a gyakorlatban élő és széles körben alkalmazott jogintézmény, a működéséről rendelkezésre álló friss, átfogó empirikus ismeret hiányos.

Jelen doktori kutatás középpontjában a bűncselekmények elkövetését követően alkalmazott resztoratív módszerek, elsősorban a büntetőeljárásban folytatott közvetítői eljárás hatásainak vizsgálata áll. A kutatás célja annak feltárása, hogy a közvetítői eljárás milyen változásokat eredményez a sértettek és az elkövetők szempontjából.

A sértettek vonatkozásában a vizsgálat arra irányul, hogy a resztoratív módszerek alkalmazása hatással van-e a sértettek érzelmi állapotára, az elkövetőkhöz való viszonyára, illetve az igazságszolgáltatásba vetett bizalmára. Ennek keretében külön vizsgálat tárgyát képezi az is, hogy megfigyelhető-e változás a sértettek harag-, illetve félelemérzetében.

Az elkövetők szempontjából a kutatás célja annak vizsgálata, hogy a közvetítői eljárás során bekövetkezik-e változás a felelősségvállalás mértékében, valamint a sértettől és a bűncselekményről alkotott véleményükben. E tényezők elemzése hozzájárulhat annak megértéséhez, hogy a resztoratív módszerek milyen szerepet játszhatnak a jövőbeni jogkövető magatartás elősegítésében és a visszaesés megelőzésében.

A magyarországi büntetőeljárásban alkalmazott közvetítői eljárás egyetlen országos lefedettségű, átfogó empirikus vizsgálatára 2008-ban, a jogintézmény hazai bevezetését

követően került sor, az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium megbízásából a Partners Hungary Alapítvány kivitelezésében. Ez a kutatás a 2007-es bevezetés utáni kezdeti gyakorlatot rögzítette; azóta — közel két évtizede — hasonló léptékű, átfogó empirikus vizsgálat nem készült. Éppen az aktívan működő, magas ügyszámú gyakorlat és a friss empirikus ismeret hiánya közötti feszültség az, ami a téma vizsgálatát időszerűvé és indokolttá teszi. Ebből adódóan a jelen doktori kutatás a közvetítői eljárás mára megszilárdult hazai gyakorlatáról nyújt új empirikus eredményeket, hozzájárulva a jó gyakorlatok azonosításához, valamint az esetleges kihívások és problémák feltárásához.

A jelen alfejezet három olyan elméleti és módszertani problémát azonosít, amelyek a kutatás tervezését és értelmezését egyaránt meghatározzák.

A helyreállító igazságszolgáltatás és azon belül a büntetőeljárásban alkalmazott közvetítői eljárás tudományos vizsgálata több, egymással összefüggő elméleti és módszertani kérdést vet fel. A jelen alfejezetben tárgyalt „tudományos problémák” elméleti és módszertani természetűek, és nem konkrét empirikus állításokat vagy előzetesen igazolt téziseket jelölnek, hanem azokat a bizonytalanságokat és kutatási nehézségeket, amelyek e terület objektív feltárását és értelmezését megnehezítik. A fejezet célja e problémák körvonalazása, nem pedig azok előzetes megválaszolása.

(1) Az első probléma az érintettek – különösen a sértettek és az elkövetők – tájékozottságának vizsgálhatóságához kapcsolódik. A hazai, valamint a nemzetközi szakmai diskurzusban is visszatérően megjelenik az a felvetés, hogy a helyreállító igazságszolgáltatás lehetőségeiről az érintettek informáltsága eltérő mértékű lehet. Ezt hazai adatok is alátámasztják: egy 2015-ben lefolytatott, 1000 fős reprezentatív közvélemény-kutatás szerint a magyar 18 év feletti lakosság 70,9%-a nem hallott még a mediációról, és mindössze 3%-uk vett részt valaha mediációs eljárásban (Aszatrjan és Tóth, 2016). A tájékozottság hiánya nem csupán hazai jelenség. Az angliai tapasztalatok szerint például az áldozatok mindössze 5%-a emlékszik arra, hogy bármilyen tájékoztatást kapott volna a helyreállító igazságszolgáltatás lehetőségéről, holott a 2020-as Victims' Code jogszabályilag rögzíti az áldozatok tájékoztatáshoz való jogát (Criminal Justice Alliance, 2023). A szakmai diskurzusban felmerül annak kérdése, hogy az informáltság hiánya milyen intézményi vagy társadalmi tényezőkre vezethető vissza, így például a hatósági tájékoztatás gyakorlatára vagy a lakosság előzetes informálásának hiányára.

E kérdések empirikus alátámasztottsága nem egységes, és nem áll rendelkezésre olyan, naprakész, országos lefedettségű adatbázis, amely egyértelmű következtetések levonását tenné lehetővé. Elméleti és módszertani problémát jelent ezért annak vizsgálata, hogy az informáltság mértéke miként jelenik meg a gyakorlatban, és milyen tényezők befolyásolhatják azt.

(2) A második probléma a fogalmi keretek eltérő használatához kapcsolódik. A nemzetközi és a hazai szakirodalomban a helyreállító igazságszolgáltatás és a közvetítői eljárás fogalma eltérő hangsúlyokkal és tartalommal jelenik meg (lásd pl. Borbíró és Kerezsi, 2009). Ez nem csupán terminológiai kérdés, hanem hatással van arra is, hogy a resztoratív módszerek milyen elméleti keretben és milyen elvárások mentén kerülnek értelmezésre és alkalmazásra. A fogalmi sokszínűség elméleti és módszertani problémát jelent az összehasonlíthatóság és a nemzetközi gyakorlatok adaptálhatósága szempontjából.

(3) A harmadik probléma az empirikus vizsgálatok időbeli és tartalmi korlátaiból fakad. A büntetőeljárásban alkalmazott közvetítői eljárás hazai gyakorlatáról rendelkezésre álló empirikus ismeretek többsége korábbi kutatásokra (elsősorban a már említett 2008-as kutatásra) és eseti vizsgálatokra épül. Ennek következtében módszertani kihívást jelent a jelenlegi gyakorlat átfogó, a résztvevők tapasztalataira fókuszáló elemzése. E körülmény egyúttal indokolja is a jelen kutatás szükségességét.

A fejezetben megfogalmazott problémák nem kutatási kérdésként, hanem a vizsgált terület tudományos leírását és empirikus vizsgálatát érintő módszertani és elméleti nehézségként értelmezendők. A fenti elméleti és módszertani problémák együttesen jelölik ki azt a kutatási teret, amelyben az értekezés empirikus vizsgálatai elhelyezhetők. A dolgozat ezekre a problémákra nem előzetes tényállításokkal, hanem empirikusan vizsgálható kutatási hipotézisekkel reflektál, amelyeket a 2. pont mutat be.

2. KUTATÁSI HIPOTÉZISEK

A témában lefolytatott kutatómunka során az alábbi hipotézisek kerültek megfogalmazásra:

(H1) A sértettek félelem- és haragérzete az elkövető irányába csökken a közvetítői eljárás folyamatának végeztével, különösen amennyiben a folyamat megállapodással zárul.

(H2) A közvetítői eljárás során a sértettek nagyobb mértékű eljárási bevonódást és aktív részvételt tapasztalnak, mint a hagyományos büntetőeljárásban, ami elősegítheti a bűncselekménnyel kapcsolatos élmények érzelmi feldolgozását.

(H3) A közvetítői eljárásban való részvétel a sértettek és az elkövetők igazságszolgáltatással kapcsolatos attitűdjeit, különösen az igazságszolgáltatásról alkotott véleményüket, kedvező irányba befolyásolja.

3. KUTATÁSI CÉLOK

Jelen doktori kutatás középpontjában a bűncselekmények elkövetését követően alkalmazott resztoratív módszerek, elsősorban a büntetőeljárásban folytatott közvetítői eljárás hatásainak vizsgálata áll. A kutatás célja annak feltárása, hogy a közvetítői eljárás milyen változásokat eredményez a sértettek és az elkövetők szempontjából.

A területi eloszlás lehetővé tette, hogy a kutatás ne egyetlen régió gyakorlatát tükrözze, hanem több, eltérő társadalmi és intézményi környezetben működő közvetítői szolgálat tapasztalatai is megjelenjenek. A mintaválasztás nem reprezentatív, hanem intézményi hozzáféréseken alapuló, önkéntes részvételen nyugvó mintavétel volt. A kutatás célja nem országos reprezentativitás biztosítása, hanem a közvetítői eljárásban részt vevő felek tapasztalatainak mélyebb empirikus feltárása volt. Ennek megfelelően a minta nem statisztikai reprezentativitás, hanem az empirikus tapasztalatok elméletileg értelmezhető feltárása szempontjából tekinthető relevánsnak. A mintában szereplő ügýtípusok megoszlása illeszkedik a hazai közvetítői gyakorlat jellemző struktúrájához: a vagyon elleni és közlekedési bűncselekmények dominanciája megfigyelhető volt, míg súlyosabb, erőszakos ügyek kisebb arányban jelentek meg. Ez a szerkezet összhangban áll a disszertációban bemutatott országos statisztikai tendenciákkal.

4. KUTATÁSI MÓDSZEREK

4.1. A kutatási design és a vizsgálati módszerek indoklása

A módszertani keret kialakítását a kutatás három hipotézise határozta meg. Az első hipotézis (H1) szerint a sértettek félelem- és haragérzete az elkövető irányába csökken a közvetítői eljárás végeztével, különösen, ha a folyamat megállapodással zárul. A második hipotézis (H2) szerint a sértettek a közvetítői eljárás során nagyobb mértékű eljárási bevonódást és aktív részvételt tapasztalnak, mint a hagyományos büntetőeljárásban, ami elősegítheti a bűncselekménnyel kapcsolatos élmények érzelmi feldolgozását. A harmadik hipotézis (H3) szerint a közvetítői eljárásban való részvétel a sértettek és az elkövetők igazságszolgáltatással kapcsolatos attitűdjeit kedvező irányba befolyásolja. A jelen alfejezet azt mutatja be, hogy ezek a hipotézisek milyen módon tehetők empirikusan vizsgálhatóvá: milyen típusú adat alkalmas a megválaszolásukra, ez az adat hogyan gyűjthető össze és elemezhető, valamint, hogy a választott módszertani eszközök együttese miként biztosítja a megállapítások megbízhatóságát és érvényességét.

A kutatás módszertani kialakítása szorosan kapcsolódik a disszertációban bemutatott elméleti keretrendszerhez. A reintegratív szegény elmélete, az eljárási igazság megközelítése, valamint a resztoratív folyamatok kommunikációs és interakciós dimenzióját hangsúlyozó elméletek egyaránt arra utalnak, hogy a közvetítői eljárás hatásai nem kizárólag objektív mutatók mentén, hanem az érintettek szubjektív tapasztalatai alapján ragadhatók meg. Ennek megfelelően a kutatás nem egyetlen módszertani megközelítésre épült, hanem kombinálta a kvantitatív és kvalitatív adatgyűjtést.

A vegyes módszertani design (*mixed methods approach*) alkalmazását több szempont indokolta. Egyrészt a kvantitatív kérdőíves vizsgálat lehetővé tette a résztvevők attitűdjeiben, érzelmi állapotában és igazságszolgáltatással kapcsolatos percepcióiban bekövetkező változások strukturált mérését. Másrészt a kvalitatív interjúk lehetőséget biztosítottak arra, hogy a résztvevők saját narratívájukon keresztül fejtsék ki tapasztalataikat, értelmezéseiket és az eljárás során megélt érzelmi folyamatokat.

A kutatás tervezése során fontos szempont volt, hogy a módszertani keret képes legyen reflektálni a disszertáció hipotéziseire. A módszertani keret kialakításakor szempont volt, hogy mindegyik hipotézis a jellegének megfelelő eszközzel legyen vizsgálható. A félelem- és haragérzet változása (H1) kérdőíves skálákkal mérhető; a részvétel élménye és a

konfliktusfeldolgozás mélysége (H2) összetettebb, részben kvalitatív megközelítést igényel; az igazságszolgáltatással kapcsolatos attitűdök változása (H3) pedig mind kvantitatív, mind kvalitatív eszközökkel megragadható.

A kutatási design szekvenciális, egymásra épülő jelleggel valósult meg: a kérdőíves adatfelvétel elsődlegesen strukturált, összehasonlítható adatokat szolgáltatott, míg az ezt követő interjúk ezek értelmezését, mélyítését és kontextualizálását tették lehetővé. A két módszer nem egymás alternatívájaként, hanem egymást kiegészítő eszközként jelent meg.

A kvantitatív adatgyűjtés során alkalmazott kérdőív több kérdésblokkot tartalmazott. Külön blokk vizsgálta az érzelmi állapot változását (félelem, harag), külön blokk az eljárás során megélt részvételi élményt, valamint az igazságszolgáltatásról alkotott vélemény változását. A kérdések ötfokú, szövegesen megjelölt válaszkálákon kerültek rögzítésre, amely lehetővé tette a változások irányának elemzését.

A kvalitatív interjúk félig strukturált formában zajlottak. Az interjúvázlat tematikusan kapcsolódott a kérdőív fő dimenzióihoz, ugyanakkor nyitott kérdéseket is tartalmazott, amelyek lehetővé tették a résztvevők számára saját értelmezési kereteik bemutatását. Ez különösen fontos volt a reintegratív szegény és az eljárási igazság elméleteinek gyakorlati megjelenésének vizsgálata szempontjából.

A kvalitatív adatok elemzése tematikus kódolással történt; ennek részletes módszertani bemutatására a 4.4. pontban kerül sor. Az elemzés során az előzetesen meghatározott elméleti kategóriák (pl. felelősségvállalás, megbocsátás, tiszteletteljes bánásmód, legitimáció) mellett nyitott kódolásra is sor került annak érdekében, hogy az adatból emergáló témák is megjelenhessenek.

A vegyes módszertani megközelítés lehetővé tette a trianguláció alkalmazását. Az azonos jelenségekre vonatkozó kvantitatív és kvalitatív adatok összevetése lehetővé tette a konvergenciák, az eltérések és az egymást kiegészítő magyarázatok feltárását, és árnyaltabb képet nyújtott a közvetítői eljárás hatásairól.

Fontos hangsúlyozni, hogy a kutatás nem törekedett oksági összefüggések bizonyítására, hanem a változások irányának, jellegének és szubjektív megélésének feltárására. A módszertani keret célja az volt, hogy empirikusan vizsgálhatóvá tegye azokat az elméleti feltevéseket, amelyek a resztoratív igazságszolgáltatás működési logikájára vonatkoznak.

4.2. A kérdőív felépítése és mérési dimenziói

A kérdőíves adatfelvétel célja az volt, hogy a közvetítői eljárásban részt vevő sértettek és elkövetők tapasztalatai strukturált módon, összehasonlítható formában legyenek vizsgálhatók. A mérőeszköz kialakítása során a disszertáció elméleti keretrendszere szolgált kiindulópontként: a reintegratív szegyen elmélete, az eljárási igazság megközelítése, valamint a részvétel és legitimáció kérdésköre meghatározta a mérendő dimenziókat. Az alábbi leírás a kutatás végleges mérőeszközeire vonatkozik.

A kérdőív több tematikus egységből épült fel. Az első blokk demográfiai és alapvető ügyjellemzőkre vonatkozó kérdéseket tartalmazott, amelyek a válaszadók társadalmi háttérének, valamint az eljárás típusának kontextualizálását szolgálták. E kérdések lehetővé tették az adatok strukturált értelmezését, ugyanakkor nem képezték a hipotézisvizsgálat közvetlen tárgyát.

A kérdőív központi része az érzelmi állapot változására vonatkozó kérdésblokk volt. A sértettek esetében a félelem és a harag dimenziói kerültek mérésre, míg az elkövetők esetében a felelősségvállalás, a megbánás és a sértettéről alkotott vélemény változása. A kérdések ötfokú, szövegesen megjelölt válaszkálán (az „egyáltalán nem”-től a „nagyon”, illetve „teljes mértékben” végpontig terjedő kategóriákkal) kerültek megfogalmazásra, amely lehetővé tette az érzelmi állapotok intenzitásának retrospektív összehasonlítását az eljárást megelőző és az azt követő állapotra vonatkozó önértékelések alapján.

A kérdőív több nyílt, szabad szöveges kérdést is tartalmazott, amelyek az eljárás szubjektív megélésére irányultak: a résztvevők felidézhatték az eljárással szemben támasztott előzetes elvárásaikat és azok teljesülését, megnevezhették a folyamat számukra pozitív, illetve kevésbé szívesen felidézett mozzanatait, valamint beszámolhattak az eljárás nyomán életükben bekövetkezett változásokról. E nyílt kérdések lehetővé tették, hogy a résztvevők saját szavaikkal, az előre adott kategóriáktól függetlenül fogalmazzák meg tapasztalataikat, ami a kvantitatív adatok értelmezését árnyaló, kvalitatív jellegű információt nyújtott.

A kérdőív külön kérdésben vizsgálta, hogy a közvetítői eljárásban való részvétel miként befolyásolta a válaszadók igazságszolgáltatásról alkotott véleményét, illetve annak változási irányát (pozitív, negatív vagy változatlan). E kérdéskör szorosan kapcsolódik a harmadik kutatási hipotézishez.

Az elkövetők esetében külön figyelmet kapott a jövőbeni magatartásra vonatkozó önértékelés. A kérdőív e része arra irányult, hogy a közvetítői eljárás milyen mértékben járult hozzá a

cselekmény következményeinek megértéséhez és a jogkövető magatartás iránti elköteleződéshez. Bár a kutatás nem vállalkozott hosszú távú visszaesési adatok vizsgálatára, a szubjektív attitűdváltozás mérésével képes volt empirikusan vizsgálni a reintegratív székely elméletének egyik központi feltevését.

A kérdőív szerkezeti kialakítása során fontos szempont volt a válaszadók kognitív terhelésének minimalizálása. A kérdések sorrendje a semlegesebb, leíró jellegű tételektől haladt az érzékenyebb, érzelmi tartalmú kérdések felé. Ez a strukturálás hozzájárult a válaszadási hajlandóság fenntartásához és a válaszok megbízhatóságának növeléséhez.

A mérőeszköz kialakításakor törekvés volt arra, hogy a kérdések ne sugalljanak elvárt választ, és ne tartalmazzanak normatív értékítéletet. Ez különösen fontos volt az érzelmi állapotokra és a felelősségvállalásra vonatkozó kérdések esetében, ahol a társadalmilag kívánatos válaszadás veszélye fokozottan fennállhat.

Összességében a kérdőív nem pusztán adatgyűjtési eszközként funkcionált, hanem a disszertáció elméleti keretének operacionalizált leképezéseként. A mérési dimenziók tudatosan illeszkednek a disszertációban bemutatott elméleti megközelítésekhez, így biztosítva az empirikus és elméleti rész koherenciáját.

4.3. Az adatfeldolgozás és elemzés módszertana

A kérdőíves adatfelvétel lezárását követően az első lépést az adatok rendszerezése és tisztítása jelentette. Az anonim módon kitöltött kérdőívek kódolása egységes struktúra mentén történt, amely biztosította az adatok statisztikai feldolgozhatóságát. Az adatrögzítés során külön figyelem irányult a hiányzó válaszok azonosítására, valamint az esetleges inkonzisztenciák kiszűrésére. Az elemzésbe kizárólag azok a kérdőívek kerültek bevonásra, amelyek a vizsgált dimenziók tekintetében értelmezhető, összefüggő válaszokat tartalmaztak.

A kvantitatív adatok feldolgozása az SPSS (*Statistical Package for Social Sciences*) statisztikai szoftver alkalmazásával történt. Az elemzés első szakaszában leíró statisztikai mutatók kerültek meghatározásra (átlag, szórás, gyakorisági eloszlások), amelyek a minta általános jellemzőinek bemutatására szolgáltak. Ezt követően került sor az eljárás előtti és utáni állapotok összehasonlítására, különösen az érzelmi változók – félelem, harag – tekintetében.

A változások irányának vizsgálata az azonos válaszadóktól származó, egymáshoz rendelt önértékelések összehasonlításán alapult, mivel az egyes résztvevők saját, az eljárást megelőző

és azt követő állapotukra vonatkozóan adtak értékelést. Ez a megközelítés lehetővé tette a szubjektív változás mérését, és közvetlenül kapcsolódott az első kutatási hipotézis empirikus teszteléséhez. Az elemzés során külön vizsgálat tárgyát képezte a sértettek és az elkövetők csoportja, lehetővé téve a két szereplői pozíció közötti eltérések feltárását.

Az igazságszolgáltatásról alkotott vélemény változását — a változás irányára (pozitív, negatív vagy változatlan) vonatkozó retrospektív kérdés alapján — gyakorisági elemzéssel vizsgálta a kutatás. Az adatok értelmezésekor nem kizárólag a statisztikai szignifikancia, hanem a változások iránya és gyakorlati jelentősége is hangsúlyt kapott. Ennek megfelelően a dolgozat a statisztikailag nem szignifikáns, de a leíró adatokban következetes irányt mutató eredményeket „tendenciaszerű mintázatként” jelöli: ez a megjelölés minden esetben a minta leíró jellemzőire vonatkozik, és nem a statisztikai szignifikancia megközelítését jelenti. A kutatás célja nem oksági bizonyítás volt, hanem az eljárás során megélt változások empirikus megragadása.

A kvalitatív interjúk elemzése eltérő módszertani logikát követett. Az interjúk hanganyagának feldolgozása a felvételek többszöri visszahallgatásával és azok lejegyzésével történt. A lejegyzés a kutatás céljához igazodó, tartalomközpontú (denaturalizált) elven készült: a leiratok tartalmi szempontból teljesek, ám nem fonetikai pontosságú, szó szerinti átiratok. Ez azt jelenti, hogy az elhangzottak jelentése maradéktalanul rögzítésre került, miközben a kutatási kérdés szempontjából nem releváns formai elemeket – a töltelékhangokat, a beszédszüneteket, az önkéntelen hangjelenségeket és a kiejtésbeli sajátosságokat – a leirat nem részletezi. A lejegyzés részletessége a tartalomközpontú megközelítés keretein belül a beszélő megnyilatkozásainak közeli visszaadásától a tartalmi összefoglalásig terjedt, az adott interjúszakasz elemzési relevanciájához igazodva (Oliver, Serovich és Mason, 2005). A transzkripció részletességének meghatározása ugyanis nem technikai, hanem módszertani döntés, amelyet a kutatási kérdéshez és az alkalmazott elemzési eljáráshoz indokolt igazítani: ahol – mint a jelen kutatásban – az elemzés a résztvevők tapasztalataira, jelentéseire és értelmezéseire irányul, nem pedig a beszéd interakciós mechanikájára, ott a tartalomközpontú lejegyzés módszertanilag megalapozott választás (Oliver et al., 2005). Ez összhangban áll azzal is, hogy a tematikus elemzés – a konverzáció- vagy diskurzuselemzéssel szemben – nem igényli a beszéd fonetikai részletességű átiratát (Braun és Clarke, 2006). Az interjúk elemzése a Braun és Clarke (2006) által kidolgozott tematikus elemzés (*thematic analysis*) módszerét követte, amely a kvalitatív kutatásban széles körben alkalmazott, elméletileg rugalmas, ugyanakkor szisztematikus eljárás a szövegekben visszatérő jelentésmintázatok (témák) azonosítására és

értelmezésére. Az elemzés a módszer hatfázisú folyamatához igazodott: az adatokkal való ismerkedést a kódok generálása, a kódok témákba rendezése, a témák felülvizsgálata, majd azok definiálása és elméleti értelmezése követte (Braun és Clarke, 2006). A témák azonosítása Braun és Clarke (2006) megkülönböztetését követve két módon történt: egyrészt elméletvezérelt („*top-down*”) módon, az előzetesen meghatározott elméleti kategóriák – eljárási igazság, reintegratív szégyen, részvétel – mentén, másrészt adatvezérelt („*bottom-up*”) módon, az interjúkból azonosított témák feltárásával (Braun és Clarke, 2006).

A kvalitatív és kvantitatív adatok együttes alkalmazása lehetővé tette a triangulációt. A kérdőíves eredmények számszerűen jelezték a változás irányát, míg az interjúk rávilágítottak a változás mögötti értelmezési folyamatokra és érzelmi mechanizmusokra. Ez a kettős megközelítés különösen fontos volt a resztoratív igazságszolgáltatás komplex jellegének vizsgálatában, mivel az eljárás hatásai nem redukálhatók pusztán numerikus mutatókra.

Módszertani szempontból hangsúlyozandó, hogy a vizsgálat az önbevalláson alapuló adatokra épült, ami bizonyos torzítási lehetőségeket hordoz. A társadalmilag kíváncsi válaszadás, az emlékezeti torzítás, valamint az eljárás lezárását követő időbeli távolság mind befolyásolhatják a válaszokat. E tényezők tudatos kezelése az eredmények értelmezése során elengedhetetlen volt.

Az elemzés célja nem a közvetítői eljárás univerzális hatékonyságának bizonyítása, hanem annak feltárása volt, hogy a vizsgált mintában milyen irányú és jellegű változások figyelhetők meg. A módszertani keret így illeszkedik a disszertáció elméleti megközelítéséhez: a resztoratív eljárásokat kapcsolati és kommunikációs folyamatként vizsgálja, amelynek hatásai elsősorban az érintettek szubjektív tapasztalatain keresztül ragadhatók meg.

4.4. A kvalitatív interjúk módszertani sajátosságai

A kvalitatív kutatási szakasz célja nem a kérdőíves adatok pusztá kiegészítése volt, hanem a közvetítői eljárás során megélt tapasztalatok mélyebb, narratív és jelentésképző dimenzióinak feltárása. A resztoratív igazságszolgáltatás elméleti kerete – különösen a reintegratív szégyen és az eljárási igazság – olyan interakciós és érzelmi folyamatokra irányítja a figyelmet, amelyek kizárólag strukturált, zárt kérdések segítségével nem ragadhatók meg teljes mélységükben.

Az interjúk félig strukturált formában zajlottak. Az interjúvázlat tematikus egységei illeszkedtek a kutatás fő dimenzióihoz – érzelmi változás, felelősségvállalás, részvételi élmény, valamint az igazságszolgáltatásról alkotott vélemény –, ugyanakkor a beszélgetés során

lehetőség nyílt az interjúalanyok által fontosnak tartott témák szabad kibontására is. E megközelítés biztosította, hogy a kutatás ne kizárólag az előzetesen feltételezett elméleti kategóriák mentén strukturálódjon, hanem teret adjon az adatból emergáló jelentéseknek is.

Az interjúk lebonyolításának módja az érintett válaszadói csoportonként eltérő volt, és minden esetben a csoport elérhetőségéhez és a földrajzi adottságokhoz igazodott. Az ügyfelekkel készített 18 interjú (11 sértett és 7 elkövető) telefonon zajlott, mivel a válaszadók az ország különböző vármegyéiben éltek, és a telefonos forma tette lehetővé a földrajzilag szétszórt minta hatékony, a résztvevők számára kis terhet jelentő elérését. A hat magyar mediátorral készített interjú online videós formában valósult meg, ami egyrészt biztosította az időpont-egyeztetés rugalmasságát az eltérő munkarendű, különböző vármegyékben dolgozó szakemberek elérésében, másrészt – a telefonos formával szemben – lehetővé tette a vizuális, non-verbális kommunikáció részleges megőrzését is. Az öt amerikai facilitátorral készített interjú közül – ahol a kutatási helyszínen való személyes jelenlét ezt lehetővé tette – négy személyes, egy pedig online videós formában készült. Az interjúk felvételére két, egymástól elkülönülő időszakban került sor: az ügyfél-interjúk 2022 májusa és augusztusa között, a mediátori interjúk pedig 2022 októbere és 2023 márciusa között zajlottak.

Az interjúk során külön figyelem irányult arra, hogy a résztvevők miként értelmezik saját szerepüket a folyamatban. A sértettek esetében hangsúlyos kérdés volt, hogy az eljárás miként befolyásolta a bűncselekménnyről alkotott narratívájukat, illetve hogyan változott az elkövetőhöz való viszonyuk. Az elkövetők esetében a felelősségvállalás, a megbánás és a jövőbeni magatartás kérdésköre került előtérbe.

A kvalitatív elemzés során tematikus kódolásra került sor. A kódolási folyamat első szakaszában nyílt kódolás történt, amely során a szövegekben megjelenő visszatérő motívumok – például „meghallgatottság”, „megkönnyebbülés”, „szembesülés”, „igazságérzet”, „jóvátétel jelentése” – kerültek azonosításra. Ezt követően a kódok elméleti kategóriákba rendezése következett, amely során a disszertációban bemutatott elméleti keretekhez való illesztés is megtörtént.

A kvalitatív elemzés egyik célja az volt, hogy azonosítsa azokat a mechanizmusokat, amelyek a kvantitatív adatokban megfigyelhető változások mögött állnak. Így például a félelem csökkenésének számszerű változása mellett feltárhatóvá vált, hogy a sértettek számára milyen konkrét kommunikációs élmények – például az elkövető személyes megszólalása vagy a bocsánatkérés – járultak hozzá a változáshoz.

A kvalitatív szakasz tehát nem pusztán illusztratív funkciót töltött be, hanem önálló értelmező szereppel bírt: a kvantitatív eredmények mögött álló jelentésképző és interakciós folyamatok feltárását szolgálta.

5. AZ ELVÉGZETT VIZSGÁLAT TÖMÖR LEÍRÁSA FEJEZETENKÉNT

A disszertáció nyolc fő fejezetre tagolódik, amelyek egymásra épülő logikai ívet alkotnak: az elméleti megalapozástól az intézményi és jogi kontextus bemutatásán át a módszertani keretrendszer ismertetéséig, majd az empirikus eredmények részletes elemzéséig és azok integrált értelmezéséig.

Az **1. fejezet** a kutatás háttérét, aktualitását és rendszertudományi vonatkozásait mutatja be, majd rögzíti a legfontosabb fogalmakat, a kutatás elméleti és módszertani problémáit, a hazai empirikus kontextust és a kutatási hipotéziseket.

A **2. fejezet** az elméleti keretrendszert dolgozza ki. Bemutatja a helyreállító igazságszolgáltatás fogalmi sokszínűségét, normatív alapfeltevéseit, kritikai megközelítéseit és célrendszerét, majd részletezi a disszertáció empirikus elemzéséhez alkalmazott két fő elméletet: a reintegratív szegény elméletét és az eljárási igazság koncepcióját. Az alfejezetek a resztoratív igazságszolgáltatás főbb módszertani formáit — az áldozat-elkövető mediációt és a konferencia-modellt — is összehasonlítják, majd a fejezet a disszertációban alkalmazott saját definícióval zárul.

A **3. fejezet** a helyreállító igazságszolgáltatás intézményi és jogi beágyazottságát tárgyalja. Bemutatja a releváns nemzetközi normatív kereteket, az intézményi modell típusokat és a büntetőeljárásba való beillesztési pontokat, majd részletesen elemzi a magyarországi közvetítői eljárás jogszabályi kereteit, az ügyészség kapuőri funkcióját, a mediátor intézményi pozícióját és a magyar modell strukturális sajátosságait. A fejezet a hazai empirikus előzmények — különösen a 2008-as Partners Hungary kutatás — bemutatásával zárul, amelyet a releváns nemzetközi hatástanulmányok összefoglalása egészít ki.

A **4. fejezet** a kutatás módszertani keretét ismerteti. Részletezi az adatfelvétel intézményi és engedélyezési háttérét, a kutatási design, a mintaválasztás elveit, a kérdőív felépítését és mérési dimenzióit, az adatfeldolgozás módszertanát, a kvalitatív interjúk sajátosságait, az etikai kereteket, valamint a kutatás korlátait és módszertani reflexióit.

Az **5. fejezet** a kvantitatív vizsgálat eredményeit mutatja be. Elemzi a minta szerkezeti sajátosságait, a közvetítői eljárás ismertségét és az előzetes attitűdöket, az eljárás szubjektív értékelését, majd részletezi a három hipotézis empirikus vizsgálatát: az érzelmi változásokat, a részvétel és aktív szerep megélését, valamint az igazságszolgáltatásról alkotott vélemény alakulását.

A **6. fejezet** a kvalitatív kutatás eredményeit dolgozza fel. Bemutatja az ügyfelekkel és a mediátorokkal készített interjúk elemzését, a hipotézisek kvalitatív értelmezését, valamint a magyar és az indianai mediációs gyakorlat összehasonlítását. A fejezet tematikus kódolásra épülő kvalitatív elemzés keretében tárja fel a résztvevők tapasztalatait, narratíváit és értelmezési mintázatait.

A **7. fejezet** az empirikus eredmények integrált értelmezését és diszkusszióját nyújtja. Szintetizálja a kvantitatív és kvalitatív adatok tanulságait, összegzi a hipotézisek értékelését, és az eredményeket az elméleti keretrendszer — különösen az eljárási igazság és a reintegratív szegyen elmélete — fényében értelmezi. A fejezet kitér a közvetítői eljárás rendészettudományi jelentőségére, hosszabb távú hatásaira, valamint a hazai rendszer strukturális korlátaira és fejlesztési lehetőségeire.

A **8. fejezet** a kutatás következtetéseit és értelmezési kiterjesztéseit foglalja össze. Rögzíti az értelmezési keretet, bemutatja az új tudományos eredményeket, majd gyakorlati ajánlásokat fogalmaz meg a közvetítői eljárás fejlesztése szempontjából. A fejezet záró gondolatokkal ér véget, amelyek a mediáció tágabb társadalmi és rendészettudományi jelentőségét tükrözik.

A disszertációt irodalomjegyzék és függelék egészíti ki. Az irodalomjegyzék a felhasznált magyar és idegen nyelvű forrásokat, online forrásokat, jogforrásokat és a szerző saját publikációinak jegyzékét tartalmazza. A függelék a kutatásban alkalmazott kérdőíveket, interjúvázlatokat és egyéb kutatási dokumentumokat foglalja magában.

6. ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK

Összességében a jelen fejezet abból az előfeltevésből indul ki, hogy az empirikus eredmények önmagukban nem „beszélnek” — értelmezési keretre van szükség ahhoz, hogy tudományos következtetésekké váljanak. Ez az értelmezési keret négy pillérre épül: az intézményi kontextus sajátosságaira, a módszertani megközelítés korlátaira és lehetőségeire, a nemzetközi összehasonlítás nyújtotta perspektívára, valamint a kutatás elméleti hozzájárulásaira. Az alábbiakban ezek mentén kerülnek megfogalmazásra a disszertáció legfontosabb tudományos eredményei és gyakorlati következtetései.

A kutatás eredményeinek értelmezésekor különös figyelmet érdemel az a tény, hogy a vizsgált rendszer államilag integrált mediációs modellt képvisel, szemben az angolszász, jellemzően civil szervezetek által működtetett resztoratív programokkal. Ez az intézményi sajátosság alapvetően befolyásolja az eredmények általánosíthatóságát: a hazai közvetítői eljárás nem a resztoratív igazságszolgáltatás „tiszta” formáját képviseli, hanem egy hibrid modellt, amelyben a büntetőeljárás logikája és a resztoratív szemlélet egymással feszültségben és kölcsönhatásban érvényesül. Ez a hibriditás egyszerre korlátja és sajátossága a vizsgált rendszernek, és mint ilyen, önmaga is kutatási eredménynek tekinthető. A magyar modell vizsgálata így nem csupán egy nemzeti gyakorlat leírását jelenti, hanem hozzájárul annak megértéséhez is, hogy az államilag integrált resztoratív modellek milyen sajátos működési logikát és korlátokat hordoznak a civil alapú rendszerekhez képest.

A kutatás módszertani szempontból is hozzájárul a területen alkalmazott megközelítések fejlesztéséhez. A kvantitatív és kvalitatív módszerek kombinálása lehetővé tette, hogy a mediáció hatásai egyszerre strukturális és értelmező szinten váljanak vizsgálhatóvá. A két módszer ugyanakkor nem csupán egymást kiegészítő, hanem egymást árnyaló eredményeket is hozott. A kvantitatív adatok például tendenciaszerű mintázatokat mutattak az érzelmi változások terén, amelyeket a kvalitatív interjúk részben megerősítettek, részben azonban árnyaltak — rámutatva arra, hogy az érzelmi változások természete sokkal differenciáltabb annál, mint amit zárt kérdőíves kategóriák képesek megragadni. Ez a módszertani tapasztalat arra utal, hogy a resztoratív igazságszolgáltatás vizsgálata nem alapozható kizárólag kérdőíves vagy kizárólag interjú adatokra — a két megközelítés együttes alkalmazása olyan összefüggések feltárását teszi lehetővé, amelyek egyetlen módszerrel nem lennének megragadhatók.

A kutatás korlátai nem csupán módszertani szempontból relevánsak, hanem értelmezési keret is adnak az eredmények olvasásához. A minta területi korlátozottsága, a nem longitudinális jelleg és az ügýtípusok dominanciája együttesen azt jelzik, hogy a kutatás eredményei nem általánosíthatók a magyarországi közvetítői eljárás egészére, hanem inkább egy specifikus kontextus mélyebb megértéséhez járulnak hozzá. Ez a fajta „mélységi általánosítás” — amely nem statisztikai, hanem elméleti értelemben tesz általánosítható megállapításokat — összhangban áll a kvalitatív kutatások általánosan elfogadott tudományos logikájával (Kvale, 1996). A korlátok tudatosítása ugyanakkor nem csökkenti az eredmények értékét, hanem pontosan kijelöli azt a teret, amelyen belül a következtetések érvényes tudományos megállapításnak tekinthetők. Az eredmények kvalitatív részének olvasásakor figyelembe veendő továbbá, hogy az adatfelvétel vegyes interjúformákra (telefonos, online és személyes) épült; e különbséget az elemzés a verbális tartalomra korlátozódó kódolással kezelte, a non-verbális információ eltérő hozzáférhetősége azonban a kvalitatív következtetések egyik tudatosan vállalt korlátja marad.

A magyar és az amerikai mediációs gyakorlat összevetése ebben az értelmezési keretben különös jelentőséget nyer. A CJAM-modell tapasztalatai nem közvetlen összehasonlítási alapot, hanem értelmező kontrasztot kínálnak: segítségükkel élesebben láthatóvá válnak a hazai rendszer azon sajátosságai, amelyek a benne dolgozó szakemberek és résztvevők számára esetleg természetesnek tűnnek, de nemzetközi összehasonlításban karakteres jellemzőkként azonosíthatók. Ilyen sajátosság például az előkészítő szakasz szinte teljes hiánya, az ügyészszégi kontroll meghatározó szerepe, valamint a mediáció egyetlen ülésre koncentrálódó jellege. Ezek a strukturális különbségek nem értékítéletek, hanem a hazai rendszer fejlesztési lehetőségeinek azonosításához nyújtanak fogódzót.

A kutatás intézményi kontextusának mélyebb értelmezése szükségessé teszi annak pontosabb körülhatárolását, hogy a vizsgált hibrid modell milyen pozíciót foglal el a resztoratív igazságszolgáltatás nemzetközi tipológiáiban. A szakirodalom általában különbséget tesz a büntető igazságszolgáltatásba integrált (*diversion* vagy *embedded*) modellek és az attól független, közösségi alapú (*freestanding*) modellek között (Johnstone és Van Ness, 2007). A magyar közvetítői eljárás az előbbi kategóriába tartozik: nem alternatívája a büntetőeljárásnak, hanem annak szerves részét képezi, és működése szorosan kötődik az ügyészszégi döntéshozatalhoz. Ez az integráltság egyszerre jelent erőt és korlátot. Erőt, mert intézményi stabilitást, egységes alkalmazást és finanszírozási biztonságot nyújt. Korlátot, mert a resztoratív szemlélet autonómiája — a közösségi részvétel, az önkéntesség teljessége, a felek általi

irányítás — az eljárási keretek miatt szükségképpen korlátozottabb. Ez a kettősség nem pusztán leíró megállapítás, hanem magyarázó erejű következtetés is: segít értelmezni, miért mutatnak a kutatás eredményei erős eljárási igazság-hatásokat, miközben a reintegratív székény közösségi dimenziója és a transzformatív mélység korlátozottabban érvényesül. A hibrid modell nem kudarca a resztoratív elveknek, hanem sajátos megvalósulási formájuk — amelynek előnyei és korlátai csak akkor válnak értelmezhetővé, ha az intézményi beágyazottság tényét nem pusztán háttérinformációként, hanem magyarázó változóként kezeljük.

A kutatás elméleti hozzájárulásait tekintve fontos kiemelni, hogy a disszertáció nem csupán meglévő elméletek alkalmazása, hanem bizonyos értelemben azok árnyalása, továbbgondolása is — ezt a 7. pont három új tudományos eredménye (7.1., 7.2., 7.3.) részletesen bemutatja.

A transzformatív mediáció elmélete (Bush és Folger, 1994; 2005) szempontjából is érdemes megjegyezni, hogy a kvalitatív adatok arra utalnak: az *empowerment* és a *recognition* elemei implicit módon jelen lehetnek a hazai gyakorlatban is, anélkül, hogy a mediátorok ezt deklarált elméleti célként neveznék meg. Ez a megfigyelés inkább esetleges mintázatként, mintsem önálló új eredményként értelmezhető, és a mediátorképzéssel kapcsolatos gyakorlati vonatkozásait a 8.4. pont tárgyalja.

Összességében a disszertáció elméleti hozzájárulása abban ragadható meg, hogy a három meghatározó resztoratív elméleti keret — az eljárási igazság, a reintegratív székény és a részvételi szemlélet, valamint a kvalitatív elemzésben kiemelt transzformatív mediáció — nem egymás alternatívájaként, hanem egymást kiegészítő, különböző mélységű és hatókörű mechanizmusokként értelmezhető a közvetítői eljárás magyarázatában. Egyetlen elmélet sem képes önmagában leírni a mediáció teljes hatásmechanizmusát — a három együttes alkalmazása azonban olyan értelmezési keretet alkot, amely a jelen kutatás empirikus gazdagságát a legteljesebben képes befogadni.

7. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

A disszertáció empirikus és elméleti eredményei több olyan új megállapítás megfogalmazását teszik lehetővé, amelyek hozzájárulnak a közvetítői eljárás működésének pontosabb megértéséhez, valamint a resztoratív igazságszolgáltatás elméleti keretének továbbfejlesztéséhez. Az alábbiakban ezek az eredmények először tömör, számozott formában kerülnek összefoglalásra, majd az egyes alfejezetek részletes, értelmező kifejtést nyújtanak.

A disszertáció új tudományos eredményei tömören, számozva:

1. Az eljárási igazság elmélete (Tyler, 1990; 2006) a jelen kutatás alapján kiegészíthető a szervezetpszichológiából ismert interakciós igazságosság (Bies és Moag, 1986) fogalmának a resztoratív igazságszolgáltatás kontextusába való bevezetésével: a mediáció kontextusában a meghallgatottság, a tiszteletteljes bánásmód és a pártatlanság nemcsak az intézménnyel szemben támasztott elvárásként, hanem a felek egymás felé megfogalmazott elvárásaként is megjelenik, és ez legalább olyan mértékben befolyásolja az eljárás megítélését, mint az intézményi bánásmód. A jelen kutatás - a szerző tudomásaként elsőként - dokumentálja empirikusan ezt a jelenséget a resztoratív igazságszolgáltatás, azon belül a hazai büntetőügyi mediáció kontextusában. Az eredmény szorosan kapcsolódik a H2 és H3 hipotézisek — az eljárási bevonódásra, illetve az igazságszolgáltatással kapcsolatos attitűdökre vonatkozó — empirikus vizsgálatához.

2. A reintegratív szégyen elméletének (Braithwaite, 1989) közösségi részvételre vonatkozó feltétele a jelen kutatás alapján árnyalható: a felelősségvállalás és a perspektíaváltás mechanizmusai közösségi jelenlét nélkül, kizárólag diadikus (sértett–elkövető) interakcióban is megjelenhetnek, amennyiben a mediáció kommunikációs minősége megfelelő. A közösség tehát nem szükségszerű résztvevője a folyamatnak, ugyanakkor annak végső vonatkoztatási pontja marad: a diadikus interakcióban megvalósuló felelősségvállalás és perspektíaváltás hosszú távon a felek közösségbe való visszailleszkedését alapozza meg. Ez összecseng a diadikus (VOM-alapú) resztoratív modellek szakirodalmi hagyományával (Umbreit és Armour, 2011), és a jelen kutatás ehhez a vitához járul hozzá empirikus, hazai kontextusú adatokkal, amelyek konkrétan azonosítják azokat a feltételeket, amelyek mellett a mechanizmus közösségi részvétel nélkül is aktiválódhat. Az eredmény közvetve a H1 hipotézishez kapcsolódik: a felelősségvállalás és perspektíaváltás elkövetői mechanizmusai

magyarázó tényezőként szolgálnak ahhoz, hogy a sértetti harag- és félelemcsökkenés mely esetekben, milyen feltételek mellett következett be.

3. A mediáció jóvátételi dimenziója kettős természetű: a formális, anyagi megállapodás mellett informális, relációs elemek — bocsánatkérés, megértés, meghallgatás — legalább olyan jelentőséggel bírnak a résztvevők számára, ugyanakkor ezek az elemek a hivatalos dokumentumokban nem jelennek meg. Az eredmény nem egyetlen hipotézishez, hanem a resztoratív igazságszolgáltatás elméleti keretének — különösen a kárhelyreállítás fogalmának — értelmezéséhez kapcsolódik.

Az egyes eredmények részletes kifejtése az alábbi alfejezetekben szerepel.

7.1. Az eljárási igazság relációs kiterjesztése

Az első új tudományos eredmény az eljárási igazság elméletének kiterjesztéséhez kapcsolódik. Az eljárási igazság klasszikus, Tyler-féle elmélete (1990; 2006) elsősorban az állam és az állampolgár viszonylatára fókuszál. A szervezetpszichológiai szakirodalomban ugyanakkor már a nyolcvanas évek óta létezik egy ehhez kapcsolódó, de önálló fogalom, az interakciós igazságosság (*interactional justice*, Bies és Moag, 1986), amely kifejezetten a felek egymás közötti — nem pedig intézmény–egyén — bánásmódjának méltányosságára fókuszál, és amelyet később interperszonális, illetve információs igazságosságra bontottak tovább (Colquitt, 2001; Greenberg, 1993).

A jelen kutatás kvantitatív és kvalitatív eredményei egyaránt azt mutatják, hogy a mediáció kontextusában a meghallgatottság, a tiszteletteljes bánásmód és a pártatlanság nemcsak az intézménnyel szemben támasztott elvárásként, hanem a sértett és az elkövető egymás felé megfogalmazott elvárásaként is megjelenik - és ezek teljesülése vagy hiánya legalább olyan mértékben befolyásolja az eljárás megítélését, mint az intézményi viselkedés. A kutatás új hozzájárulása tehát nem egy eddig ismeretlen igazságossági dimenzió felfedezése, hanem az interakciós igazságosság fogalmának - a szerző tudomása szerint első - empirikus alkalmazása a resztoratív igazságszolgáltatás, azon belül a hazai büntetőügyi mediáció kontextusában — ez a kapcsolódás a jövőbeni kutatások számára is termékeny irányt kínál.

7.2. A reintegratív szegyen feltételes, közvetlen közösségi részvétel nélküli működése

A reintegratív szegyen elmélete (Braithwaite, 1989) a közösség aktív szerepének központi jelentőséget tulajdonít: a szegyen reintegratív jellegét a klasszikus értelmezés szerint a közösségi elítélés és a közösségi visszafogadás együttese biztosítja. Ez összefügg a diadikus (VOM-alapú) resztoratív modellek szakirodalmi hagyományával, amely a sértett–elkövető mediációt a közösségi konferencia-modellektől elkülönült, önálló gyakorlatként kezeli (Umbreit és Armour, 2011). A jelen kutatás ehhez a vitához járul hozzá azzal, hogy konkrét, hazai empirikus adatokkal mutatja meg: a felelősségvállalás, a perspektívaváltás és a cselekmény következményeinek tudatosítása közösségi jelenlét nélkül, kizárólag diadikus interakcióban is megjelenhet, ha a mediáció kommunikációs minősége megfelelő. Ez nem azt jelenti, hogy a közösségi dimenzió felesleges — éppen ellenkezőleg, annak jelenléte mélyebb és tartósabb hatásokat eredményezhet. Az eredmény inkább arra mutat rá, hogy a közösség szerepe a reintegratív szegyen elméletében újraértelmezhető: nem a folyamat elengedhetetlen szereplőjeként, hanem annak céljaként és távlati horizontjaként érdemes rá tekinteni. A diadikus interakcióban megvalósuló felelősségvállalás és perspektívaváltás ugyanis hosszú távon éppen azt alapozza meg, hogy a felek — a sértett és az elkövető egyaránt — vissza tudjanak illeszkedni abba a közösségbe, amelynek normáit a bűncselekmény megsértette. A mechanizmus aktiválódásához szükséges minimális feltételek pedig az ügýtípustól és az interakció minőségétől függnének.

7.3. A formális és informális jóvátételi dimenziók kettősségének feltárása

A kutatás egy további eredménye a mediáció során megvalósuló jóvátétel kettős természetének empirikus dokumentálása a hazai büntetőügyi mediáció kontextusában: a formális-informális jóvátételi dimenziók megkülönböztetése a szakirodalomban ismert, a jelen kutatás újdonsága az, hogy a magyar mintában feltárja e dimenziók sajátos együttjárását és résztvevői jelentését, valamint ennek intézményi következményeit.

A kvantitatív eredmények alapján a megállapodások túlnyomó többsége anyagi jellegű jóvátételre épült. A kvalitatív interjúk ugyanakkor világosan jelezték, hogy a résztvevők számára legalább ilyen fontosak voltak az informális elemek, mint például a bocsánatkérés, a meghallgatás vagy a másik fél megértése.

Ez a kettősség arra utal, hogy a mediáció eredményessége nem értékelhető kizárólag a formális megállapodások tartalma alapján. A mediáció során olyan relációs és kommunikációs

folyamatok is zajlanak, amelyek nem jelennek meg a hivatalos dokumentumokban, mégis alapvető jelentőséggel bírnak.

7.4. Összegző megállapítás

A fenti három eredmény összességében azt mutatja, hogy a resztoratív igazságszolgáltatás két meghatározó elmélete — az eljárási igazság és a reintegratív szégyen — a hazai büntetőügyi mediáció kontextusában rugalmasabban és relációs értelemben tágabban alkalmazható, mint azt klasszikus megfogalmazásuk sugallja, miközben a jóvátétel kettős természete arra mutat rá, hogy a mediáció eredményessége nem redukálható a formális megállapodás tartalmára.

8. AJÁNLÁSOK

A kutatás empirikus eredményei nem csupán a közvetítői eljárás működésének elméleti megértéséhez járulnak hozzá, hanem több olyan gyakorlati következtetés megfogalmazását is lehetővé teszik, amelyek relevánsak a büntető igazságszolgáltatás, a mediációs gyakorlat, valamint a rendészeti működés fejlesztése szempontjából. Az alábbiakban ezek az ajánlások nem elszigetelt javaslatokként, hanem egymással összefüggő fejlesztési irányokként kerülnek bemutatásra.

8.1. A mediáció alkalmazási körének tudatos bővítése

A kutatás egyik legfontosabb gyakorlati implikációja, hogy a közvetítői eljárás jelenlegi alkalmazási köre indokolatlanul szűknek tekinthető. Bár a jogszabályi keretek lehetőséget biztosítanak a mediáció szélesebb körű alkalmazására, a gyakorlatban az ügyek jelentős része már egy előzetes intézményi szűréseken keresztül kerül kiválasztásra.

Az eredmények alapján indokolt lenne egy differenciáltabb, esetalapú megközelítés kialakítása, amely nem kizárólag az ügy súlyossága vagy kockázati megítélése alapján dönt a mediáció alkalmazhatóságáról, hanem figyelembe veszi a konfliktus jellegét, a felek motivációját és a kommunikációs potenciált is.

Ez különösen fontos lehet olyan ügyek esetében, amelyek bár komplexebbek vagy érzelmileg terheltebbek, ugyanakkor éppen ezek miatt hordozzák a legnagyobb resztoratív potenciált. A mediáció alkalmazási körének bővítése nem feltétlenül a kockázatok növelését jelenti, hanem inkább egy tudatosabb és szakmailag megalapozottabb kiválasztási gyakorlat kialakítását.

8.2. Az előkészítési szakasz megerősítése

A kutatás eredményei egyértelműen rámutattak arra, hogy a mediáció sikeressége jelentős mértékben függ az előkészítés minőségétől. A jelenlegi gyakorlatban a mediáció sok esetben egyetlen alkalomra koncentrálódik, amely korlátozza a folyamat mélységét és a résztvevők bevonódását.

Ennek alapján indokolt lenne az előkészítő szakasz intézményes megerősítése. Ez magában foglalhatja a felekkel történő külön-külön előzetes találkozásokat, amelyek során feltárhatók a konfliktus hátterei, a résztvevők elvárásai és érzelmi állapotai. Az ilyen jellegű előkészítés

nemcsak információgyűjtést szolgál, hanem hozzájárul a bizalom kialakulásához és a mediációs folyamat hatékonyságához is.

Az előkészítés megerősítése különösen fontos lehet azokban az esetekben, ahol a felek közötti kommunikáció kezdetben nehézkes, vagy ahol jelentős érzelmi feszültség áll fenn.

8.3. A mediáció társadalmi ismertségének növelése

A kutatás egyik visszatérő megállapítása volt a mediáció alacsony társadalmi ismertsége. A résztvevők jelentős része nem rendelkezett előzetes információval az eljárásról, ami befolyásolta a mediációhoz való viszonyukat és az abban való részvétel módját is.

Ennek alapján kiemelt jelentősége van a mediációval kapcsolatos tájékoztatás fejlesztésének. Ez több szinten is megvalósulhat: egyrészt a büntetőeljárás szereplőinek – különösen a rendőrség és az ügyészség – kommunikációján keresztül, másrészt szélesebb társadalmi szinten, például oktatási programok vagy szemléletformáló kampányok révén.

A mediáció ismertségének növelése nem csupán információs kérdés, hanem a módszer hatékonyságát is közvetlenül befolyásolja. Amennyiben a résztvevők tudatos döntésként tekintenek a mediációra, nagyobb valószínűséggel vesznek részt aktívan a folyamatban, ami hozzájárulhat annak eredményességéhez.

8.4. A mediátorok szakmai támogatásának és kapacitásának erősítése

A mediátorokkal készült interjúk alapján a rendszer működésének egyik kulcskérdése a szakemberek terheltsége és a rendelkezésre álló erőforrások korlátozottsága. A mediátorok gyakran több szerepkörben dolgoznak, ami csökkentheti a mediációra fordítható időt és figyelmet.

Ennek alapján indokolt lenne a mediátorok munkaterhelésének csökkentése, valamint a mediációs tevékenység nagyobb fokú szakmai elkülönítése. A specializáció erősítése lehetővé teheti a mediáció mélyebb és reflektáltabb megvalósítását.

Emellett fontos a folyamatos szakmai képzés és szupervízió biztosítása is. A mediáció nem csupán technikai, hanem erősen interakciós és kommunikációs tevékenység, amely folyamatos reflexiót és szakmai fejlődést igényel.

Ehhez kapcsolódóan érdemes megfontolni a transzformatív mediáció szemléletének (Bush és Folger, 1994; 2005) tudatosabb beépítését a mediátorképzésbe. A kutatás kvalitatív adatai arra utalnak, hogy a hazai mediátorok gyakorlatában már most is implicit módon jelen vannak transzformatív elemek — így ennek tudatosítása és képzési szintű megerősítése nem igényelne rendszerszintű átalakítást, csak szemléleti és módszertani fejlesztést.

8.5. Az intézményi együttműködés fejlesztése

A kutatás eredményei alapján a mediáció hatékony működése nem kizárólag a mediátorok munkáján múlik, hanem az érintett intézmények közötti együttműködés minőségén is.

Különösen fontos a rendőrség, az ügyészség és a mediációs szolgálatok közötti koordináció erősítése. A megfelelő tájékoztatás, az egységes szemlélet és a világos kommunikáció hozzájárulhat ahhoz, hogy a mediáció lehetősége a gyakorlatban is hatékonyabban érvényesüljön.

Az intézményi együttműködés fejlesztése nem csupán szervezeti kérdés, hanem szemléleti is. A mediáció hatékony alkalmazása megköveteli, hogy az érintett szereplők ne csupán alternatív lehetőségként, hanem integrált eszközként tekintsenek rá.

8.6. A mediáció minőségi kritériumainak hangsúlyozása

A kutatás egyik legfontosabb gyakorlati tanulsága, hogy a mediáció hatása nagymértékben függ annak minőségétől. A mediáció nem önmagában, hanem konkrét megvalósulásában fejt ki hatását.

Ezért kiemelt jelentősége van annak, hogy a mediáció ne váljon pusztán formalizált eljárássá. A strukturált kommunikáció, a felek bevonása és a reflektív folyamatok támogatása olyan minőségi elemek, amelyek nélkül a mediáció hatása jelentősen csökkenhet.

A mediáció értékelése során ezért nem elegendő a megállapodások számát vagy típusát vizsgálni, hanem figyelembe kell venni a folyamat minőségét és a résztvevők szubjektív tapasztalatait is.

8.7. A mediáció hosszabb távú hatásainak tudatosítása

A kutatás eredményei arra is rámutattak, hogy a mediáció hatásai túlmutatnak az adott eljáráson, és hosszabb távon is érvényesülhetnek. Ezek a hatások gyakran nem jelennek meg közvetlenül a formális értékelési rendszerekben, mégis jelentős szerepet játszhatnak a konfliktuskezelési kultúra alakulásában.

Ennek alapján indokolt lenne olyan értékelési és kutatási keretek kialakítása, amelyek képesek megragadni ezeket a hosszabb távú hatásokat is. A longitudinális vizsgálatok, valamint a kvalitatív módszerek alkalmazása hozzájárulhat a mediáció mélyebb megértéséhez. Ebbe a körbe tartoznak a 2025. július 1-jétől hatályos jogszabályi változásokkal bevezetett új eljárástípusok — a párhuzamos közvetítés és a helyreállító szemléletű eljárás — empirikus vizsgálatának igénye is.

9. A KUTATÁSI EREDMÉNYEK GYAKORLATI FELHASZNÁLHATÓSÁGA

A gyakorlati ajánlások összességében arra utalnak, hogy a mediáció fejlesztése nem pusztán technikai kérdés, hanem komplex intézményi és szemléleti átalakulást igényel. A mediációban rejlő potenciál csak akkor aknázható ki teljes mértékben, ha az alkalmazás feltételei – beleértve az intézményi kereteket, a szakmai kapacitásokat és a társadalmi attitűdöket – összhangba kerülnek a resztoratív megközelítés alapelveivel.

A disszertáció célja annak vizsgálata volt, hogy a büntetőeljárás keretében alkalmazott közvetítői eljárás miként hat a résztvevőkre, valamint hogyan értelmezhető a resztoratív igazságszolgáltatás elméleti keretei között. A kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a mediáció nem csupán egy alternatív eljárási forma, hanem olyan komplex társadalmi és kommunikációs gyakorlat, amely a konfliktuskezelés hagyományos modelljeitől eltérő logikát képvisel.

A közvetítői eljárás sajátossága abban ragadható meg, hogy a konfliktust nem kizárólag jogi problémaként kezeli, hanem olyan interakciós helyzetként, amelyben a résztvevők aktív szereplőkké válnak. A mediáció során a felek nem csupán elszenvedői vagy tárgyai az eljárásnak, hanem saját történetük alakítóivá lépnek elő. Ez a részvételi dimenzió alapvetően különbözteti meg a mediációt a hagyományos büntetőeljárástól, és egyben magyarázatot ad arra is, hogy a résztvevők miért értékelik azt gyakran pozitívabb tapasztalatként.

A kutatás egyik legfontosabb felismerése, hogy a mediáció hatása nem egyetlen dimenzió mentén ragadható meg. A strukturált kommunikáció, az érzelmi feldolgozás, a felelősségvállalás és a hosszabb távú tanulási folyamatok egymással kölcsönhatásban érvényesülnek. A mediáció így nem elsősorban drámai változásokat idéz elő, hanem olyan feltételeket teremt, amelyek lehetővé teszik a konfliktus értelmezésének és kezelésének átalakulását.

Az empirikus eredmények ugyanakkor arra is rámutattak, hogy a mediáció hatása nem tekinthető univerzálisnak. A folyamat eredményessége nagymértékben függ az ügy jellegétől, a résztvevők motivációjától, a mediáció minőségétől és az intézményi környezettől. Ez a kontextusfüggőség arra utal, hogy a mediáció nem egy „minden helyzetben működő” megoldás, hanem olyan eszköz, amely megfelelő feltételek mellett képes érdemi hatást gyakorolni a konfliktusok kezelésére.

A disszertáció eredményei hozzájárulnak a resztoratív igazságszolgáltatás hazai értelmezésének árnyalásához is. A kutatás megerősítette az eljárási igazság, a részvétel és a reintegratív mechanizmusok jelentőségét, ugyanakkor rámutatott ezek feltételes és kontextusfüggő jellegére is. Ez a kettősség fontos elméleti következtetéshez vezet: a resztoratív igazságszolgáltatás nem egy egységesen érvényesülő modell, hanem olyan keretrendszer, amelynek hatása a konkrét megvalósulás minőségétől függ.

A kutatás gyakorlati szempontból is releváns megállapításokat tett lehetővé. A mediációban rejlő potenciál jelenleg csak részben kerül kihasználásra, ami elsősorban intézményi, szervezeti és szemléleti tényezőkkel magyarázható. A mediáció fejlesztése ezért nem pusztán eljárástechnikai kérdés, hanem a büntető igazságszolgáltatás működésének tágabb újrarendelését is igényli.

A disszertáció egyúttal rámutat a további kutatások szükségességére is. Különösen fontos lenne a mediáció hosszú távú hatásainak vizsgálata, valamint olyan kutatások elvégzése, amelyek komplexebb vagy súlyosabb ügyekben elemzik a resztoratív megközelítések alkalmazhatóságát. Ezek a vizsgálatok hozzájárulhatnak a mediáció szerepének pontosabb meghatározásához a büntető igazságszolgáltatás rendszerében.

E tekintetben a 2025. július 1-jétől hatályos jogszabályi változások különösen releváns kutatási teret nyitnak meg. A párhuzamos közvetítés és a helyreállító szemléletű eljárás bevezetése olyan új intézményi keretet teremt, amelynek empirikus vizsgálata mind a hazai jogalkalmazás, mind a resztoratív igazságszolgáltatás elmélete szempontjából időszerű. Annak feltérképezése, hogy a két új eljárástípus hogyan illeszkedik a gyakorlatba, milyen eredményességet mutat, és mennyiben valósítja meg a resztoratív célrendszer korábban hiányzó elemeit — különösen a közösségi bevonást és a megelőző funkciót —, a hazai resztoratív kutatás következő lépcsőfokát jelöli ki.

Összességében megállapítható, hogy a közvetítői eljárás nem csupán egy alternatív konfliktuskezelési eszköz, hanem olyan megközelítés, amely új perspektívát kínál a büntető igazságszolgáltatás működésének értelmezéséhez. A mediáció lehetőséget teremt arra, hogy a konfliktusok kezelése ne kizárólag a normák érvényesítésén, hanem a kommunikáción, a részvételen és a megértésen is alapuljon. Ez a szemlélet nem csupán az egyedi ügyek szintjén bír jelentőséggel, hanem hozzájárulhat a társadalmi konfliktuskezelés kultúrájának hosszabb távú átalakulásához is.

10. A TÉZISFÜZETBEN HIVATKOZOTT IRODALOM

Aszatrjan, D. Á., & Tóth, K. A. (2016). *Kutatás a mediáció ismertségéről és a mediáción való részvétel arányáról Magyarországon*. Közép Európai Mediációs Intézet. <https://www.kemi.hu/images/news/627928cc8601b.pdf>

Bies, R. J., & Moag, J. S. (1986). Interactional justice: Communication criteria of fairness. In R. J. Lewicki, B. H. Sheppard, & M. H. Bazerman (szerk.), *Research on negotiation in organizations* (Vol. 1, pp. 43–55). JAI Press.

Borbíró, A., & Kerezsi, K. (szerk.). (2009). *A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve*. Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium.

Braithwaite, J. (1989). *Crime, shame and reintegration*. Cambridge University Press.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Bush, R. A. B., & Folger, J. P. (1994). *The promise of mediation: Responding to conflict through empowerment and recognition*. Jossey-Bass.

Bush, R. A. B., & Folger, J. P. (2005). *The promise of mediation: The transformative approach to conflict* (2nd ed.). Jossey-Bass.

Colquitt, J. A. (2001). On the dimensionality of organizational justice: A construct validation of a measure. *Journal of Applied Psychology*, 86(3), 386–400. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.86.3.386>

Greenberg, J. (1993). The social side of fairness: Interpersonal and informational classes of organizational justice. In R. Cropanzano (szerk.), *Justice in the workplace: Approaching fairness in human resource management* (pp. 79–103). Lawrence Erlbaum Associates.

Johnstone, G., & Van Ness, D. W. (szerk.). (2007). Handbook of restorative justice. Willan Publishing.

Kvale, S. (1996). InterViews: An introduction to qualitative research interviewing. Sage Publications.

Oliver, D. G., Serovich, J. M., & Mason, T. L. (2005). Constraints and opportunities with interview transcription: Towards reflection in qualitative research. *Social Forces*, 84(2), 1273–1289. <https://doi.org/10.1353/sof.2006.0023>

Tyler, T. R. (1990). Why people obey the law. Yale University Press.

Tyler, T. R. (2006). Restorative justice and procedural justice: Dealing with rule breaking. *Journal of Social Issues*, 62(2), 307–326. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2006.00452.x>

Umbreit, M. S., & Armour, M. P. (2011). Restorative justice dialogue: An essential guide for research and practice. Springer Publishing Company. <https://doi.org/10.1891/9780826122599>

Online források

Criminal Justice Alliance. (2023). Restorative justice works – improving victims' access to justice. A joint briefing for parliamentarians in advance of the Victims and Prisoners Bill. <https://www.criminaljusticealliance.org/wp-content/uploads/Victims-Bill-Briefing-April-23.pdf>

OSAP. (2024). OSAP adattáblák. A fővárosi és vármegyei kormányhivatalok által 2023. évben ellátott pártfogó felügyelői feladatok részletes statisztikai adatai az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program kötelező adatszolgáltatásairól szóló 388/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet 5. számú melléklete alapján. <https://igazsagugyistatisztika.kormany.hu/download/a/73/33000/A%202023%20%C3%A9vi%20OSAP%20adatt%C3%A1bl%C3%A1k%20p%C3%A1rtfog%C3%B3%20fel%C3%BCgyel%C5%91i%20szakter%C3%BClet.pdf>

11. A DOKTORI ÉRTEKEZÉS BENYÚJTÓJÁNAK A TÉMAKÖRBŐL KÉSZÜLT PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉKE

Barabás, A. T., & Schmidt, L. (2023). Comparing the court mediation in Hungary and the state of Indiana in the Midwest. *Magyar Rendészet*, 23(2), 157-166.

<https://doi.org/10.32577/mr.2023.2.9>

Schmidt, L. (2023). Hungarian vs. American mediators and how to make communities more resilient. *The Journal of Community Safety and Well-Being*, 8(3), 125-129.

<https://doi.org/10.35502/jcswb.327>

Schmidt, L. (2023). Resztoratív módszerek alkalmazása háborús konfliktusok során. In: T. Navracsics, L. Schmidt, & B. Tárnok (szerk.), *Úton a magyar uniós elnökség felé*. (pp. 173-181). https://doi.org/10.36250/01146_00

Schmidt, L. (2023). Using Restorative Methods During Conflicts of War. In: T. Navracsics, L. Schmidt, & B. Tárnok (szerk.), *On the Way to the Hungarian EU Presidency*. (pp. 169-177).

<https://webshop.ludovika.hu/termek/konyvek/allam-es-jogtudomany/on-the-way-to-the-hungarian-eu-presidency/>

Schmidt, L. (2023). Is It Appropriate to Use Restorative Justice in Cases of Domestic Violence?. *Magyar Rendészet*, 23(1), 219-230. <https://doi.org/10.32577/mr.2023.1.14>

Schmidt, L. (2022). Egy resztoratív rendőrség lehetősége. *Magyar Rendészet*, 22(2), 197-209. <https://doi.org/10.32577/mr.2022.2.13>

Schmidt, L. (2021). Helyénvaló-e a helyreállító igazságszolgáltatás alkalmazása a szexuális jellegű bűncselekmények esetében?. *Belügyi Szemle*, 69(7), 1115-1131. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.7.2>

Schmidt, L. (2020). Resztoratív módszerek a büntetés-végrehajtásban. In: N.E. Baráth; J. Mezei (szerk.) *Rendészet-Tudomány-Aktualitások: A rendészettudomány a fiatal kutatók szemével 2020*, (pp. 196-202).

https://www.dosz.hu/_doc/to_dok/120/1611930781.pdf

Schmidt, L. (2020). Plural policing: a Magyarországon és külföldön működő, biztonság megteremtéséért felelős szervek összehasonlítása. *Magyar Rendészet*, 20(4), 205-218.
<https://doi.org/10.32577/mr.2020.4.13>

Recenziók

Schmidt, L. (2021). Kriminológia MA. *Belügyi Szemle*, 69(6), 1069-1074.
<https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.7.10>

Borbély, Z., Cielešky, P., Csizner, Z., Éberhardt, G., Pesti, T., Schmidt, L., ... & Vizvári, F. (2021). Nemzetközi Rendészeti Figyelő I. *Belügyi Szemle*, 69(2), 285-303.
<http://doi.org/10.38146/BSZ.2021.2.6>

Konferencia előadások

1. Resztoratív módszerek a büntetés-végrehajtásban	magyar	online	2020.12.10.
2. Családon belüli konfliktuskezelés családon kívüli segítséggel	magyar	Bátonyterenye	2021.09.20.
3. A mediáció alkalmazásának gyakorlata az Egyesült Királyságban	magyar	Bátonyterenye	2021.09.20.
4. Restorative family conferences within the Hungarian prisons	angol	online	2021.06.21-25.
5. A research into the court mediation processes in Hungary	angol	Sassari, Olaszország	2022.06.23.
6. Hungarian vs. American mediators and how to make communities more resilient	angol	Umea, Svédország	2023.05.23.

12. SZAKMAI-TUDOMÁNYOS ÉLETRAJZ

Schmidt Laura a gimnáziumi tanulmányait követően Angliában, a University of York egyetemen szerezte meg a pszichológia BSc diplomáját, majd az alkalmazott igazságügyi pszichológia MSc fokozatot. Tanulmányai mellett végzett tevékenységei elismeréseként az egyetem York díjban részesítette.

Egyetemi tanulmányai során önkéntesként dolgozott a yorki és leeds-i bíróságokon, ahol áldozatokat és tanúkat készített fel a bírósági tárgyalásokra és tanúvallomásokra, valamint a Remedi nevű cég facilitátorait segítette a bűncselekmények áldozataival és elkövetőivel folytatott munkájuk során.

A mesterdiploma megszerzése után a Remedi cég főállású munkatársa lett, mint helyreállító igazságszolgáltatás facilitátor, amely során az áldozatok és elkövetők közötti kommunikációt segítette elő különböző bűnesetek után. Az észak-yorkshire-i rendőrséggel és pártfogó felügyelettel együtt dolgozott feltételes szabadlábra helyezett, illetve börtönbüntetést letöltő elítéltekkel és áldozataikkal mind a közösségben, mind a North Yorkshire-i börtönökön belül.

2018 végén visszaköltözött Magyarországra és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézetének Felderítési Osztályán kezdett el dolgozni rendvédelmi alkalmazottként. Feladatai közé tartozott a fogvatartotti interjúk készítése, a büntetés-végrehajtási intézményeken belüli fogvatartotti hálózatok felderítése, valamint az illegális drog- és mobiltelefon csempészet feltérképezése.

2019-ben megkezdte PhD tanulmányait a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskolájában, ahol 2020-tól a Doktorandusz Önkormányzat és a Doktoranduszok Országos Szövetségének kommunikációs elnöki megbízottjaként is tevékenykedett.

Doktori tanulmányai során négy magyar nyelvű cikket, egy magyar nyelvű könyvrészletet, kettő angol nyelvű, Magyarországon megjelent cikket, egy angol nyelvű, Magyarországon megjelent könyvrészletet, valamint egy angol nyelvű, nemzetközi folyóiratban megjelent cikket publikált. Hat online megjelent tanulmánykötet és két, nyomtatásban is megjelent könyv társszerkesztője. Ezenkívül két magyar nyelvű recenziója jelent meg.

Schmidt Laura három magyar nyelvű konferencián és három angol nyelvű nemzetközi konferencián tartott előadást, utóbbiakat Olaszországban és Svédországban.

2022-ben elnyerte a Rézler Gyula Alapítvány ösztöndíját, mely keretén belül az őszi félévet az Amerikai Egyesült Államok Indiana államában található Indiana University egyetemen töltötte vendégkutatóként. Amerikai tartózkodása alatt elvégezte a Community Justice and Mediation Center mediátor és facilitátor képző 40 órás tanfolyamát, valamint interjúkat készített a szervezet több munkatársával is.

2020-ban elvégezte a Dr. Fellegi és Winkler alap és haladó mediátorképzést, melyet követően mediátor kollégájával Dr. Dóczi-Vámos Gabriellával rendszeresen folytat mediatori tevékenységet civil ügyekben, elsősorban párkapcsolati és iskolai konfliktusok kezelésében.

2021 februárjától, tanulmányai mellett, a Nemzeti Közszerológati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézet tudományos segédmunkatársaként is dolgozik.

2016 óta a Brit Pszichológiai Társaság diplomás tagja, valamint 2023-tól 2025-ig a European Forum for Restorative Justice Szerkesztői Bizottságának társelnöke és 2026-tól a Kommunikációs Bizottság tagja.

Angol nyelven anyanyelvi szinten beszél, rendelkezik C1 típusú és IELTS vizsgával is, német nyelvből B2 típusú komplex nyelvvizsgát tett le, olasz nyelvből pedig társalgási szinten beszél.